

A TUDATELMÉLET MÉRÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A FAUX PAS TESZTTTEL ÓVODÁS- ÉS ISKOLÁSKORÚ GYERMEKEKNÉL

Gál Zita

SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: szociális készségek, tudatelmélet (ToM), Faux Pas Felismerése Teszt

A tudatelmélet egy általános társas-kognitív képességünk, amely segítségével magunknak és másoknak elmeműködést feltételezünk, vagyis mentális állapotokat tulajdonítunk. A tudatelméleti képesség birtokában képesek vagyunk más emberek elméjének tartalmára következtetni és reagálni (Kiss, 2005; Bíró, 2002; Baron-Cohen, 2001). A tudatelmélet fejlődésének fontos állomása a gyermekek 9-11 éves korában a „faux pas” (elszólás, ballépés) megértése. A faux pas-megértés mérésére Stone és munkatársai (1998), valamint Baron-Cohen és munkatársai (1999) alakították ki a Faux Pas Felismerése Tesztet. A mérőeszköz egy komplex tudatelméleti mérőeljárásnak tekinthető, a tudatelmélet kognitív és affektív komponenseit egyaránt vizsgálja, továbbá a teszttel megbízhatóan mutatható ki különbség az egészséges és patológias működés között (l. Baron-Cohen és mtsai, 1999; Varga, Tényi, Fekete és Herold, 2008). A mérőeszköz magyar nyelvre alkalmazása és bemutatása hiánypótló. Kutatásunkban a Faux Pas Felismerése Teszt gyermekváltozatának magyar nyelvre adaptálását, óvodás és általános iskolás gyermekek vizsgálatát tűztük ki célul, az 5-12 éves korosztályban. A Faux Pas Felismerése Teszttel mért tudatelméleti képesség és az iskolai készségek, illetve a munkamemória-kapacitás összefüggéseit vizsgáltuk. A Faux Pas Felismerése Teszt és más tudatelméleti mérőeljárások (elsőrendű hamisvélekedés-tulajdonítás, másodrendű hamisvélekedés-tulajdonítás, Faces Teszt) összefüggéseit is tanulmányoztuk. Kutatásunk egy tudatelméleti mérőeszköz magyar nyelvre történő adaptálásának első állomása. További vizsgálataink megalapozhatják a mérőeszköz alkalmazási lehetőségeit a szociális készségek vizsgálatában, illetve értékes eredményeket szolgáltathatnak a tudatelmélet egészséges fejlődéséről, az oktatás-nevelés folyamatában való alkalmazhatóságáról.